

Nordre Follo
kommune

Kommunal naturforvaltning i praksis – erfaringer fra Nordre Follo

Maja Dinéh Sørheim
spesialrådgiver - naturmangfold

Nordre Follo

- Sammenslåing av Ski og Oppegård kommuner 1.1.2020
- 203 km²
- 6 km kystlinje
- Ca. 62 000 innbyggere
- Pressområde
  - Oslo
  - E18 og E6
  - Jernbane: 10 stasjoner

Forankring

Kommuneplanens mål, bl.a.:

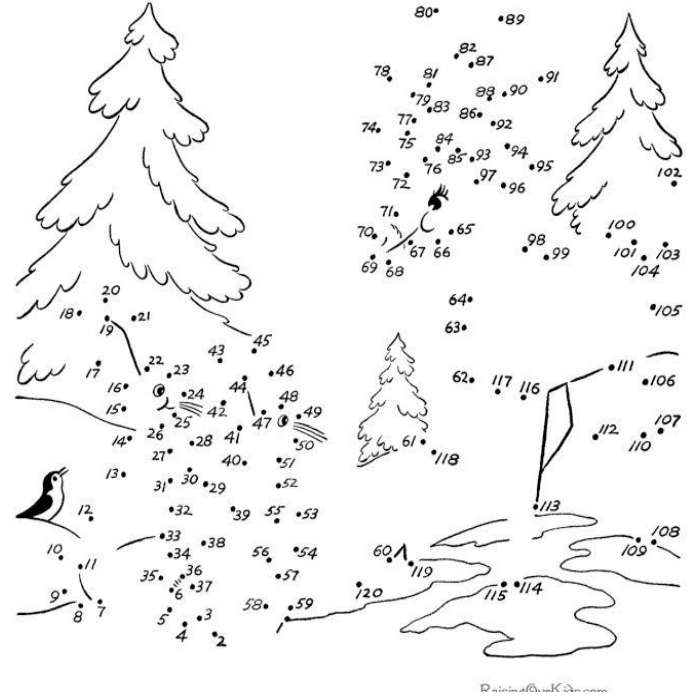
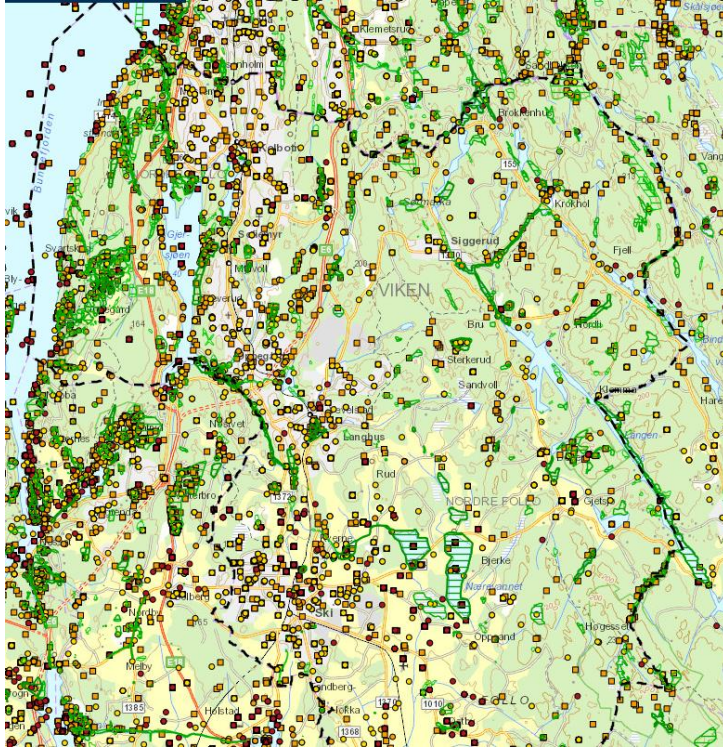
- Bidra til å nå det nasjonale målet om stans av tap av naturmangfold.
- Forvalte arealene slik at vi ivaretar dagens arts mangfold og at verdifulle naturtyper ikke forringes.
- Restaurere strategisk viktige økosystemer, naturtyper og økologiske funksjonsområder.
- Arealnøytralitet

Naturmangfoldloven §§ 4 og 5:

- Forvaltningsmål for naturtyper og arter.

Utgangspunktet

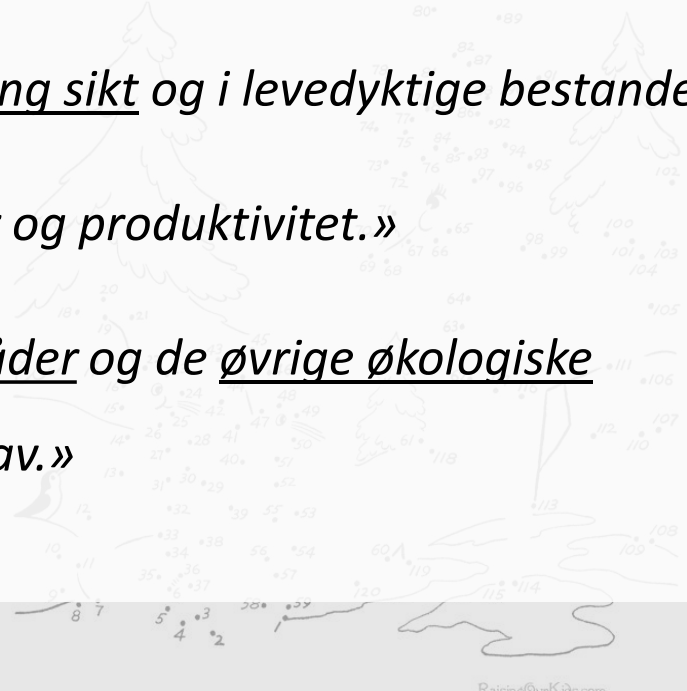

Arealforvaltning i tråd med naturmangfoldloven...?

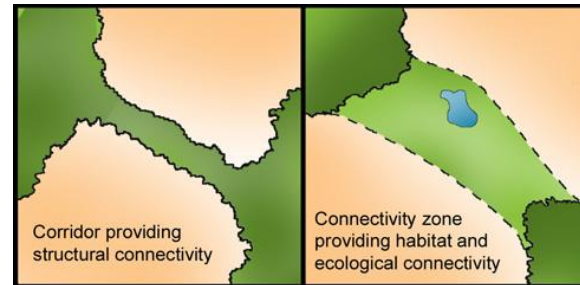
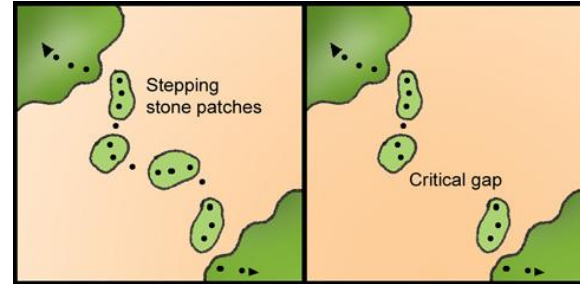
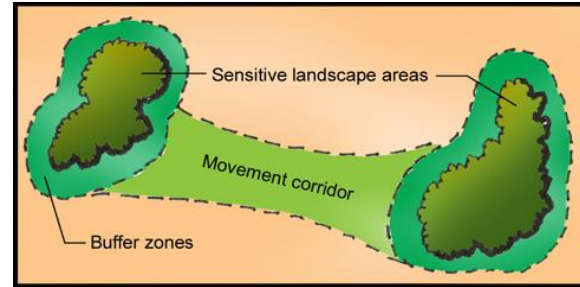
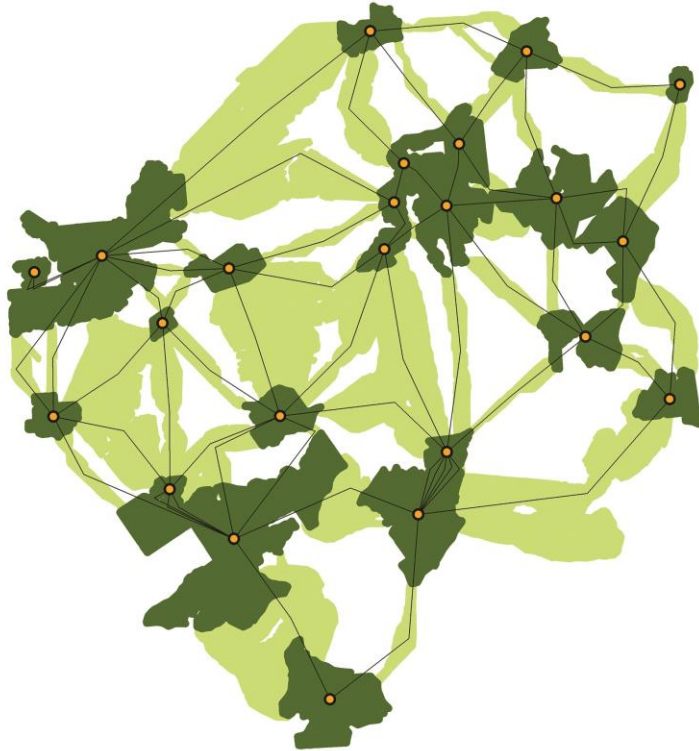
«Naturtyper og arter ivaretas på lang sikt og i levedyktige bestander.»

«Økosystemers funksjoner, struktur og produktivitet.»

«Artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av.»

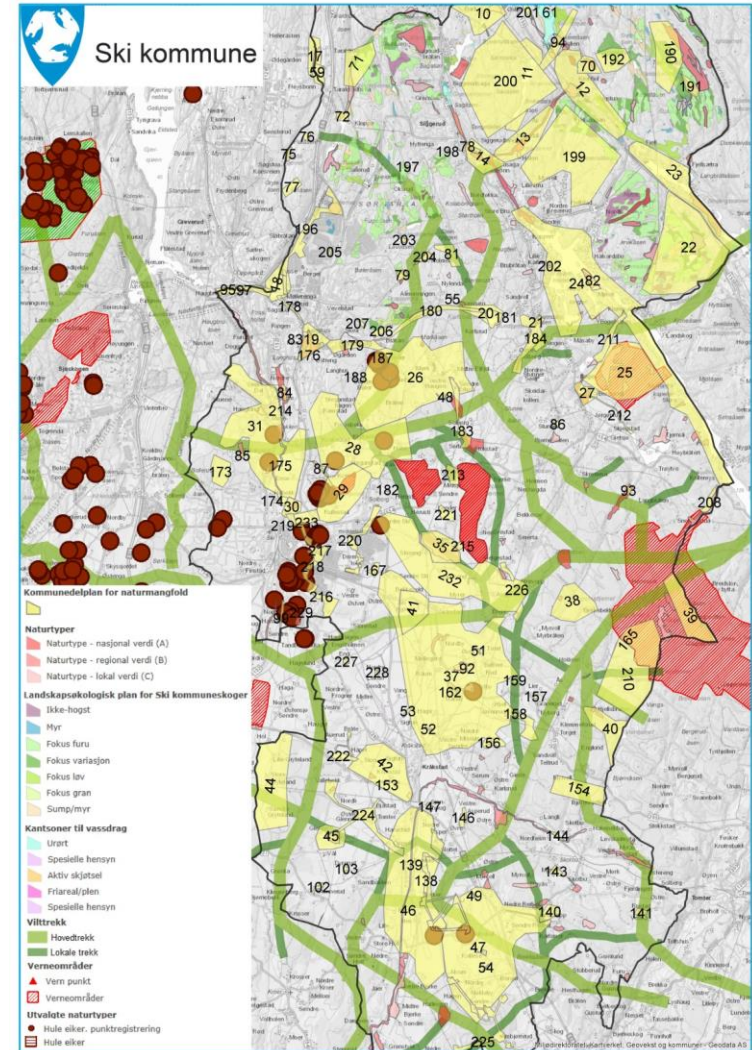
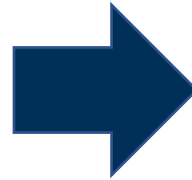

Landskapsøkologisk tilnærming

Kommunedelplan for naturmangfold 1.0

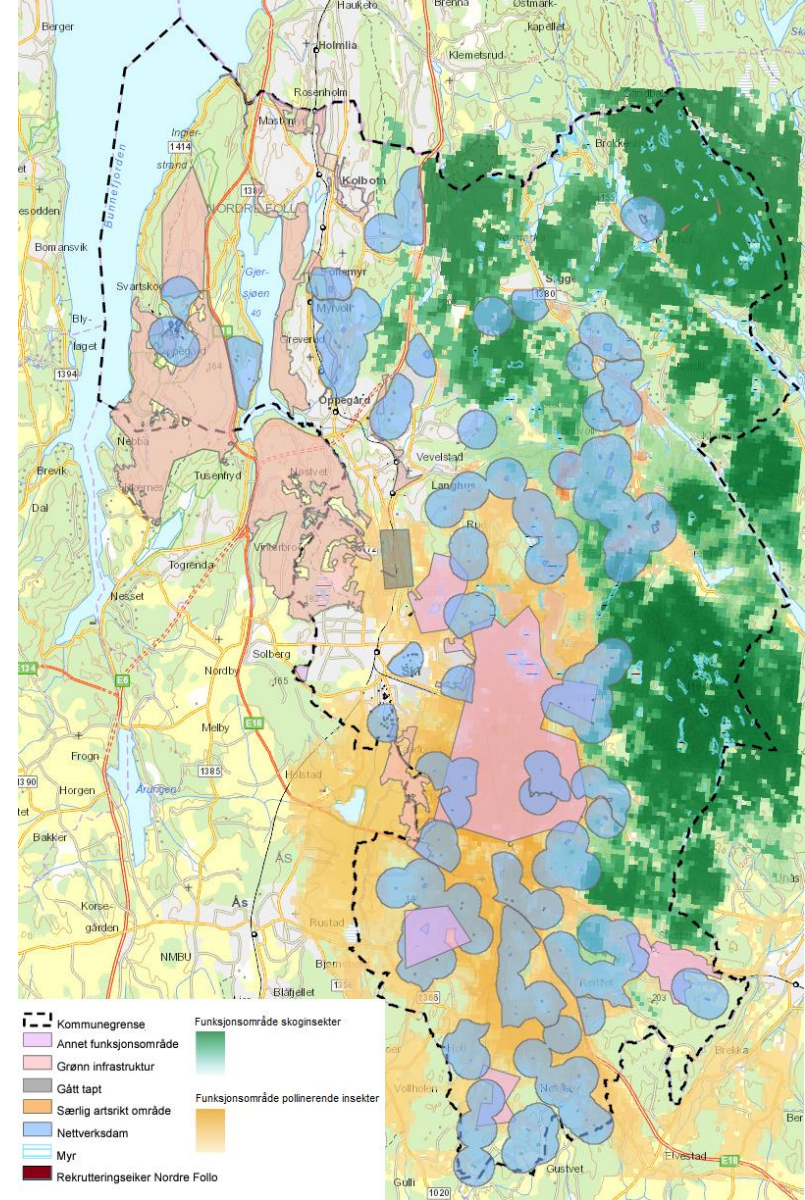
- Miljødirektoratets pilotprosjekt
- All eksisterende info inn som startgrunnlag
- Supplerte med:
  - Korridorer
  - Økologiske funksjonsområder
  - Buffersoner
  - Hotspot-områder
- Ingen nykartlegging
- Vedtatt desember 2017

Kommunedelplan for naturmangfold 2.0

<https://arcg.is/muyvD>

- Grønn infrastruktur for insekter
- Oppdatert og forbedret viktige funksjonsområder
- På tvers av kommunegrensen
- Nettverk av amfibiedammer
- «Barnehager» for hule eiker
- Myr
- Vedtatt desember 2022

Hold skrivebordskuffen på avstand!

6. OPPFØLGING

Steg 1: Langsiktig bærekraftig naturforvaltning

Naturmangfoldplanens kartfestede data og registreringer skal legges til grunn under utarbeidelsen av kommuneplanens arealdel. Dette kan gjøres ved bruk av formål, hensynsoner, båndlegging, retningslinjer, bestemmelser, og/eller vilkår for utbygging med f.eks. krav om avbøtende tiltak dersom tiltak/virksomheter kommer i konflikt med naturmangfoldet.

Naturmangfoldhensyn kan med fordel ses i sammenheng med friluftslivshensyn, folkehelse, klimatilpasning etc., som alle fordrer en tydelig, strategisk og forutsigbar arealforvaltning/-planlegging.

Kommunedelplanen for naturmangfold skal:

- Være utgangspunkt for konsekvensutredning av arealinnspill til kommuneplanen.
- Være bakgrunn for utforming av kommuneplanens arealdel med formål (byggeområder og verneområder), hensynssoner, båndlegging, bestemmelser, retningslinjer og vilkår for utbygging, etc.
- Ligge til grunn for fremtidig arealforvaltning.
- Være utgangspunkt for å igangsette felles naturmangfoldprosjekter med private grunneiere og lokale organisasjoner.
- Benyttes som del av kunnskapsgrunnlaget ved utøving av offentlig myndighet, jf. naturmangfoldloven § 8, og ved drift av kommunens arealer.

Nordre Follo
kommune

Mål om arealnøytralitet

– vedtatt i kommuneplanens arealdel 2019

Dette får vi til ved å

- være en arealnøytral kommune utenfor dagens bebygde områder, det vil si gjenbruke og fortette områder som allerede er utbygd fremfor å bygge ned naturen.
  - sikre at arealnøytralitet skal gjelde for alle naturområder innenfor områder regulert til bebyggelse, slik at alle skogholt, hundremeterskoger og parker ikke endres.
-
- Nullvisjon for omdisponering av dyrka eller dyrkbar mark.

Fra teori til praksis

- Ny KPA etter sammenslåing
  1. Oversikt over totalreserven.
  2. Vurdere alle ubebygde arealer i kommuneplanen på nytt.
  3. Siling av alle arealinnspill.
  4. Arealnøytralitet og økologisk kompensasjon inn som planbestemmelser.
- Mangel på nødvendig kunnskap og verktøy
- Dukker stadig opp nye problemstillinger...
- Styre unna grønnvasking

Rullering av KPA

- vurdering av ubebygde områder ut fra eksisterende kunnskap

<i>Kategori</i>	<i>Resultat</i>	<i>Vurdering</i>	<i>Kilder</i>
<i>Kartlagt, naturtyper</i>			
<i>Kartlagt, arter</i>			
<i>Kartleggingspotensial</i>			
<i>Økosystem, type</i>			
<i>Funksjonsområde</i>			
<i>Økosystemtjeneste(r)</i>			
<i>Vassdrag</i>			

- Oppsummering
(kvalitet og funksjon)

- Verdi

- Anbefaling

Rullering av KPA

- vurdering av ubebygde områder ut fra eksisterende kunnskap

Arealstrategier

Kategori	Resultat	Vurdering
Kartlagt, naturtyper		
Kartlagt, arter		
Kartleggingspotensial		
Økosystem, type		
Funksjonsområde		
Økosystemtjeneste(r)		
Vassdrag		

- Oppsummering (kvalitet og funksjon)

- Verdi

Innenfor prioritert utbyggingsområde:
Gangavstand til togstasjon:
Innenfra og ut prinsipp:
Markagrensen:
Viktige naturverdier og funksjonsområder:
Dyrket og dyrkbar mark:

Arealnøytralitet og arealregnskap

Arealnøytralitet = mål

Netto null tap av natur

Balanse i regnskapet

Arealregnskap = verktøy

Nordre Follo
kommune

Arealregnskap

- Arealregnskap vs. naturregnskap vs. økosystemregnskap
  - Naturregnskapet er grunnmuren arealregnskapet må bygges på.
- Mangler metodikk på fylkes- og kommunenivå.
- Nordre Follo deltar i to prosjekter
  - Arealregnskap for kommunal sektor i Viken
  - EcoGaps- FOU-prosjekt om kartlegging og verdsetting av natur

OSLOMET

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

Tidligere...

Tabellen viser en oversikt over arealbruken i Ski kommune.

Ski kommune	2014	2015	2016	2017	2018
Kommunens samlede areal	165,5 km ²	165,5 km ²	165,5 km ²	165,5 km ²	165,5 km ²
Herav areal innenfor Markalovens virkeområde	77,9 km ²	77,9 km ²	77,9 km ²	77,9 km ²	77,9 km ²
Arealene er fordelt slik:					
- Sum produktivt jordbruksareal	37 815 daa	37 811 daa	37 823 daa	37 852 daa	37 741 daa
- Sum skogbruksareal	102 360 daa	102 238 daa	102 272 daa	102 117 daa	101 966 daa
- Sum bebygd areal og samferdsel	13 646 daa	13 689 daa	13 774 daa	13 800 daa	14 326 daa
- Sum andre arealer (eks. myr, vann og åpen fastmark)	11 624 daa	11 606 daa	11 606 daa	11 679 daa	11 413 daa
Av ovenstående areal utgjør:					
- Sum grønstruktur og friområder	1 250 daa	1 250 daa	1 276 daa	1 276 daa	1 276 daa
- Sum idrettsanlegg	1 162 daa	1 162 daa	1 162 daa	1 163 daa	1 163 daa

Arealregnskap som verktøy for bærekraftig arealbruk

– ønsker og behov

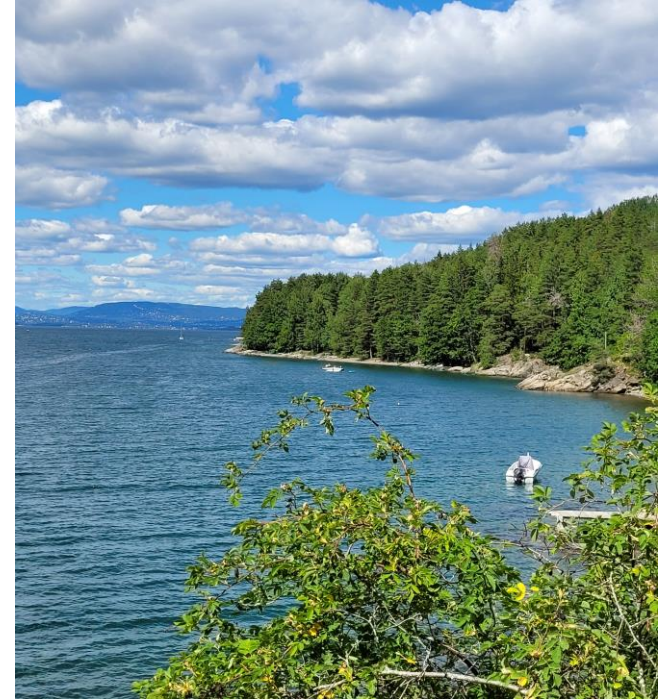
- Oversikt over kommunens areal
  - Natur (type – tilstand – økologisk funksjon – økosystemtjenester)
  - Type bebyggelse/bruk
  - Dyrket mark
- Økosystemtjenester
  - Synliggjøre viktige samfunnsfunksjoner (flomdemping, folkehelse etc.)
  - Redskap for å beregne den økonomiske verdien av et områdes naturgoder.

Arealregnskap som verktøy for bærekraftig arealbruk

– ønsker og behov

- Vise utviklingstrender
  - Synliggjøre restaurering og tap av natur
  - Samlet belastning
- Måle arealnøytralitet
- Beregningsgrunnlag for økologisk kompensasjon
- Faglig kvalitet vs. Gjennomførbarhet
- Skalerbart og sammenliknbart

Nordre Follo
kommune

Nordre Follo
kommune

Nordre Follo
kommune

4 forutsetninger for å lykkes:

- Ordentlig kunnskapsgrunnlag
- Naturkompetanse i kommunene
- Tverrfaglig samarbeid
- Lydhøre og modige politikere

Takk for oppmerksomheten!

Nordre Follo
kommune

§ 16.6 Arealnøytralitet

Prinsippet om arealnøytralitet gjelder hele kommunen.

Med arealnøytralitet menes å gjenbruke og fortette områder som allerede er utbygd fremfor å bygge ned landbruksarealer og natur.

Med natur menes hovedøkosystemene skog, våtmark, vassdrag, naturlig åpne områder i lavlandet og semi-naturlig mark, med underliggende naturtyper.

Forringet natur, eksempelvis drenert myr, regnes også som natur. Det samme gjelder naturpregede friluftts- og grøntområder, eksempelvis parker, hundremeterskoger og urbane grøntkorridorer.

§ 18.4 Økologisk kompensasjon

Når en reguleringsplan tillater at natur eller et områdes økologiske funksjon går tapt i strid med prinsippet i § 16.6 Arealnøytralitet, skal tiltakshaver yte en økologisk kompensasjon for tapet tiltaket medfører.

Økologisk kompensasjon fastsettes av kommunen, og ytes enten som erstatningsareal eller som et økonomisk bidrag til restaureringsprosjekter.

